

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında hava ulaştırmasına dair 29 Ağustos 1967 tarihli Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 18 . 5 . 1973 - Sayı : 14539)

No.
1716

Kabul tarihi
8 . 5 . 1973

MADDE 1. — 29 Ağustos 1967 tarihinde Ankara'da imza edilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti arasında Hava Ulaştırmasına dair Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SOVYET SOSYALİST CUMHURİYETLERİ BİRLİĞİ HÜKÜMETİ ARASINDA HAVA ULAŞTIRMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti, - ki bundan böyle **Âkıt Taraflar** diye anılacaktır, -

Ülkeleri arasında ve ötesinde hava nakliyat servisleri kurmak amacıyla bir anlaşma akdetmek isteyerek,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır :

MADDE : 1

İşbu Anlaşmanın gayesi bakımından :

(1) «**Ülke**» terimi, **Âkıt Taraflardan** herbirinin hâkimiyeti altında bulunan saha, ona bitişik karasuları ve üstündeki hava sahası anlamını taşır.

(2) «**Havacılık makamları**» terimi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti bakımından Ulaştırma Bakanlığı veya sözü geçen Bakanlık tarafından yapılan görevleri yerine getirmeye yetkilendirilen herhangi bir kimse veya daire ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti bakımından Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Sivil Havacılık Bakanlığı veya bu Bakanlık tarafından yapılan görevleri yerine getirmeye yetkilendirilen herhangi bir kimse veya daire anlamına gelir.

(3) «**Tâyin edilen hava yolu işletmesi**» terimi, bu Anlaşmanın 4 nü maddesi hükümleri gereğince tayin edilen ve yetkilendirilen hava yolu işletmesi demektir.

(4) «**Hava servisi**» terimi, umumî yolcu, posta ve yük nakliyatı için hava nakil vasıtalarının yaptığı tarifeye tabi herhangi bir hava servisi anlamına gelir.

(5) «**Uluslararası hava servisi**» terimi, birden ziyade Devlet ülkesi üzerindeki hava sahasından geçen bir hava servisi anlamını taşır.

(6) «**Hava yolu işletmesi**» terimi, uluslararası bir hava servisi işleten ve/veya teklif eden bir hava nakliyatı teşebbüsü demektir.

(7) «**Trafikten gayrimaksatlar için iniş**» (Teknik iniş) terimi, yolcu, yük ve posta almak ve/veya boşaltmaktan gayri herhangi bir maksatla iniş anlamını taşır.

MADDE : 2

1. Âkıt Taraflardan her biri, diğereine, bu Anlaşmanın I numaralı Ekinde belirtilen hatlarda tarifeli uluslararası hava servisleri kurması amacıyla, bu Anlaşmada belirtilen hakları tanıır. Bu servislere ve hatlara bundan böyle sırasıyla «mutabık kalınan servisler» ve «tasrih edilen hatlar» denecektir. Âkıt Taraflardan her birinin tayin ettiğı hava yolu işletmeleri, casrih edilen bir hatta mutabık kalınan bir servisi işletirken aşağıdaki hakları kullanacaklardır:

(1) İşbu Anlaşmanın I sayılı Ekinde kayıtlı mutabık kalınan servislerin güzergâhına uygun olarak diğere Âkıt Tarafın ülkesi üzerinden inmeden uçmak,

(2) Yolcu, yük ve posta şeklindeki uluslararası trafiğı bırakmak ve/veya almak amacıyla, diğere Âkıt Tarafın ülkesi içerisinde, o hatlar için bu Anlaşmanın I numaralı Ekinde belirtilen noktalara iniş yapmak; ve

(3) I sayılı Ekte belirtildiğı şekilde diğere Âkıt Tarafın ülkesi içerisinde teknik iniş yapmak.

2. Bu maddenin 1 neç fıkrasındaki hiçbir husus, bir Âkıt Taraf hava yolu işletmesine, diğere Âkıt Taraf ülkesindeki bir noktaya bırakılmak üzere o diğere Âkıt Taraf ülkesindeki başka bir noktadan yolcu, yük ve posta almak hakkının verildiğine delâlet etmeyecektir.

3. Âkıt Taraflardan her birinin ülkesi içerisinde mutabık kalınan servisleri yapan uçakların takibedecekleri güzergâhlar, o Âkıt Tarafın sivil havacılık makamları tarafından tespit edilecektir. Âkıt Taraflardan her biri, diğere Âkıt Tarafın sivil havacılık makamları tarafından böylece tespit edilen güzergâhtan memnuniyetsizlik duyarsa, mutabık kalınan servislerin işletilmesini talik etmek hakkına sahip olacaktır.

4. Mutabık kalınan servislerde uçak seferleri ve yolcuların, yük ve postanın nakli ile ilgili bileümle teknik ve trafik meseleleri ile ticarî işbirliğine ve tarifelerin tespitine, seferlerin sıklığına, uçağın tiplerine, ücretlere, teknik yer hizmetlerine ve özellikle malî uzlaşma usulüne müteallik meseleler işbu Anlaşma ve eklerinin hükümlerine uygun olarak çözümlenecektir.

MADDE : 3

Mutabık kalınan servislerin emniyetle uçuşunu sağlamaya mâtuf anlaşmalar, işbu Anlaşma ve IV. sayılı Ekin hükümlerine uygun olarak yapılacaktır.

MADDE : 4

1. Âkıt Taraflardan her biri, diğere Âkıt Tarafa, tasrih edilen hatlarda mutabık kalınan servisleri işletmesi amacıyla tayin ettiğı hava yolu işletmesini yazılı olarak bildirmek hakkına sahip olacaktır.

Âkıt Taraflardan her biri, diğere Âkıt Tarafa yazılı olarak tebliğ etmek kaydıyla, tayin edilen hava yolu işletmesini geri çekmek ve yerine başka bir hava yolu işletmesini ikâme etmek hakkını haiz olacaktır.

2. Diğere Âkıt Taraf, böyle bir tayin bildirisini aldığıında, bu maddenin 3 neü ve 4 neü fıkraları hükümleri saklı kalmak üzere, tayin edilen hava yolu işletmesine gerekli işletme yetkilerini gecikmeden tanyacaktır.

3. Âkıt Taraflardan birinin yetkili havacılık makamları, diğere Âkıt Tarafın tayin ettiğı bir hava yolu işletmesinden, uluslararası hava servislerinin işletilmesinde normal ve mâkul bir şekilde uyguladıkları kanun ve nizamlarda gösterilen şartları yerine getirebilecek vasıfları haiz bulunduğu hususunda kendilerini tatmin etmesini isteyebilir.

4. Âkıt Taraflardan her biri, tâyin edilmiş bir hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiili kontrolunun bu hava yolu işletmesini tayin eden tarafın veya uyruklarının elinde bulunmasına kanaat getirmeiğı hallerde, bu maddenin 2 neç fıkrasında sözü geçen işletme yetkilerini

tanımayı reddedebilir veya bu hava yolu işletmesinin 2 nci maddede belirtilen haklarının uygulanması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koyabilir.

5. Bir hava yolu işletmesi, bu Anlaşma hükümleri gereğince böylece tayin edilip, kendisine yetki verilince, bu Anlaşmanın 10 ncu ve 11 nci maddelerine göre tespit edilmiş bir ücret tarifesini ile kapasite hükümlerinin mutabık kalınan seferler bakımından yürürlükte olması kaydı ile, bu servisleri işletmeye herhangi bir tarihte başlayabilir.

MADDE : 5

1. Âkıt Taraflardan her biri, aşağıdaki hallerde, diğer Âkıt Tarafca tayin edilen bir hava yolu işletmesine verilmiş bulunan işletme yetkisini geri almak veya bu Anlaşmanın 2 nci maddesinde belirtilen hakların uygulanmasını durdurmak veya bu hakların uygulanması üzerinde gerekli gördüğü kayıtları koymak hakkına sahibolacaktır :

(1) O hava yolu işletmesinin esas mülkiyetinin veya fiilî kontrolunun hava yolunu tayin eden Âkıt Tarafın veya uyruklarının elinde bulunmaması, veya

(2) O hava yolu işletmesinin, bu hakları tanıyan Âkıt Tarafın kanun ve nizamlarına uymaması, veya

(3) O hava yolu işletmesinin başka bir şekilde bu Anlaşmada belirtilen şartlara uygun olarak işletme yapmaması.

2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında belirtilen ve hakların geri alınması, tatbikatının durdurulması veya kayıtlar konulması hususlarında derhal bir işlem yapılması, kanun ve nizamların daha fazla ihlâl edilmesinin önlenmesi için şart değilse, böyle bir hak ancak diğer Âkıt Taraf ile istişareden sonra kullanılacaktır.

MADDE : 6

1. Bir Âkıt Tarafın milletlerarası hava servislerinde çalışan uçaklarının o Âkıt Tarafın ülkesine girip çıkmasına veya ülkesi dahilinde bulunduğu müddetçe bu gibi uçakların işlemesi ve seyrüseferi ile ilgili kanun ve nizamlar diğer Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince kullanılan uçaklara da uygulanacak ve bu uçaklar tarafından giriş ve çıkışta ve o Âkıt Tarafın ülkesi üzerinde bulunduğu müddet zarfında bu kanun ve nizamlara riayet edilecektir.

2. Bir Âkıt Tarafın girişe, göçe, pasaporta, gümrüğe, kambiyo ve karantinaya taallük eden nizamları gibi uçakların yolcu, mürettebat, yük ve postanın ülkesine girişi ve çıkışı ile ilgili kanun ve nizamlarına, bu ilk Âkıt Tarafın ülkesine giriş veya ülkesinden çıkışta veya ülkesinde bulunduğu müddetçe diğer Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince kullanılan uçaklar tarafından bu gibi yolcu, mürettebat, yük ve posta bakımından riayet edilecektir.

MADDE : 7

1. Âkıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesi tarafından uluslararası servislerde işletilen uçaklar ve bu uçaklarda bulunan mutat donatım, akaryakıt ve yağlama yağları ve (yiyecek, içecek ve tütün dahil) uçak kumanyası, diğer Âkıt Taraf ülkesine varışta, tekrar yurt dışına çıkarılmaya kadar uçakta kalmak veya o diğer Âkıt Taraf ülkesi üzerindeki uçuşun bir kısmında kullanılmak kaydıyla, bütün gümrük resimleri, muayene ücretleri ve başkaca resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

2. (1) Âkıt Taraflardan birinin ülkesinde, bu taraf yetkili makamlarınca tespit edilen miktarları aşmamak ve diğer Âkıt Tarafın uluslararası bir servisinde çalıştırılan uçaklarda kullanılmak üzere uçağa alınan uçak kumanyaları,

(2) Âkıt Taraflardan birinin ülkesine, diğer Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesinin uluslararası servislerinde kullanılan uçakların bakım ve onarımı için sokulan yedek parçalar,

(3) Uçağa alındığı Âkıt Taraf ülkesi üzerinde yapılacak uçuşun bir kısmında kullanılacak bile olsa, Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesi tarafından uluslararası servislerde işletilen uçak-

ların ikmaline ayrılmış olan akaryakıt ve yağlama yağları da, yapılan hizmetler karşılığı alınacak ücretler hariç, aynı resim ve vergilerden bağışık tutulacaktır.

Yukardaki 1 nei, 2 nei ve 3 neü tâli fıkralarda sözü geçen maddeler gümrük nezaret ve kontrolü altında tutulabilir.

MADDE : 8

Âkıt Taraflardan birinin tayin edilen hava yolu işletmesine mensup uçaklarda bulundurulmuş mutad havacılık donatımı ile malzeme ve ikmal maddeleri diğer Âkıt Taraf ülkesinde, ancaak, o ülkenin gümrük makamlarının müsaadesiyle boşaltılabilir. Böyle bir durumda, bunlar tekrar yurt dışına götürülünceye veya başka bir şekilde gümrük nizamlarına göre elden çıkarılıncaya kadar sözü geçen yetkili makamların nezaretinde bulundurulabilir.

MADDE : 9

Âkıt Taraflardan birinin ülkesinden transit geçen yoleular çok basitleştirilmiş bir kontrolden daha fazla bir kontrole tabi tutulmayacaklardır. Doğrudan doğruya transit geçen bagaj ve yükler gümrük resimleri ve benzeri vergilerden bağışık tutulacaktır.

MADDE : 10

1. Her iki Âkıt Tarafın hava yolu işletmelerine, kendi ülkeleri arasında, tasrih edilen hatlarda mutabık kalınan servisleri işletmeleri için âdil ve eşit imkân sağlanacaktır.

2. Âkıt Taraflardan her birinin hava yolu işletmesi mutabık kalınan servisleri işletirken, diğer Âkıt Tarafın hava yolu işletmesinin çıkarlarını, bu sonuncu hava yolu işletmelerinin aynı hatların bütünü veya bir kısmı üzerinde işlettiği servislere uygun olmayan bir nispette tesir etmemek üzere gözönünde bulunduracaktır.

3. Âkıt Tarafların tayin edilen hava yolu işletmelerinin sağladığı mutabık kalınan servislerin, tasrih edilen hatlardaki kamu ulaştırma ihtiyaçları ile sıkı ilgisi bulunacak ve bunların ilk amacı, hava yolu işletmesini tayin eden tarafın ülkesine gelen veya ülkesinden giden yolcu, yük ve posta-ya ait, mevcut olan veya olması mâkul bir tarzda beklenen taşıma ihtiyaçlarını mâkul bir hamule faktörü ile karşılamaya yetecek bir kapasiteyi sağlamak olacaktır.

4. Âkıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Âkıt Taraf ülkesindeki noktalar ile üçüncü memleketlerdeki noktalar arasındaki trafiği tasrih edilen hatlarda taşıma hakkı, kapasitesinin ilgili bulunduğu aşağıdaki genel ilkeler çerçevesinde uygulanacaktır :

(1) Hava yolu işletmesini tayin eden Âkıt Taraf ülkesine gelecek veya ülkesinden gidecek olan trafik ihtiyaçları ;

(2) Hava yolu işletmesinin geçtiği bölgedeki devletlerin hava yolu işletmelerince kurulan başka ulaştırma servisleri de gözönüne alındıktan sonra, o bölgenin trafik ihtiyaçları ; ve

(3) Uzak menzilli hava servisleri ihtiyaçları.

Bu fıkraya göre tanınacak haklar, nihai olarak, Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamlarınca tespit olunacaktır.

5. Sağlanacak kapasite ve işletilecek servislerin sıklığı hususunda, servislere başlanmadan önce, Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamları arasında başlangıçta bir mutabakata varılacaktır. Başlangıçta tespit edilen bu kapasite ve servis sıklığı, sözü geçen makamların herhangi biri tarafından zaman zaman yeniden gözden geçirilebilir.

MADDE : 11

1. Âkıt Taraflardan birinin hava yolu işletmesince diğer Âkıt Tarafın ülkesine veya ülkesinden yapılacak nakliyat için uygulanacak ücret tarifeleri, işletme masrafları, mâkul kâr ve başka

hava yolu işletmelerinin ücret tarifeleri de dâhil bütün ilgili âmiller gözönüne alınarak tespit olunacaktır.

2. Bu maddenin 1 nci fıkrasında sözü geçen ücret tarifeleri üzerinde, mümkünse, her iki Âkıt Tarafın ilgili hava yolu işletmeleri arasında hattın bütünü veya bir kısmında işleyen başka hava yolu işletmeleriyle de istişarede bulunularak mutabakata varılacak ve böyle bir mutabakat, mümkün oldukça, milletlerarası sivil ulaştırma alanındaki tatbikata uygun olarak sağlanacaktır.

3. Böylece mutabık kalınan ücret tarifeleri, yürürlüğe girmesi tasarlanan tarihten en aşağı otuz (30) gün önce Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamlarının onayına sunulacaktır; özel durumlarda bu süre, sözü geçen makamların mutabakatı ile azaltılabilir.

4. Tayin edilen hava yolu işletmeleri bu ücret tarifelerinin herhangi biri üzerinde anlaşamazlarsa veya başka bir sebeple bir ücret tarifesi bu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine göre tespit edilemezse veyahut bu maddenin 3 ncu fıkrasında sözü geçen 30 günlük sürenin ilk 15 günü içerisinde, bir Âkıt Tarafı diğer Âkıt Tarafa, bu maddenin 2 nci fıkrası hükümleri uyarınca mutabakata varılmış herhangi bir ücret tarifesiyle tatmin olmadığını bildirirse, Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamları ücret tarifelerini kendi aralarında anlaşarak tespit etmeye çalışacaklardır.

5. Yetkili havacılık makamları bu maddenin 3 ncu fıkrası gereğince kendilerine sunulan herhangi bir ücret tarifesiyle onaylanması ve 4 ncu fıkradaki herhangi bir ücret tarifesiyle tespitinde anlaşamazlarsa, anlaşmazlık bu Anlaşmanın 18 nci maddesi hükümlerine göre halledilecektir.

6. Bu maddenin 3 ncu fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, hiçbir ücret tarifesi Âkıt Taraflardan birinin yetkili havacılık makamlarınca uygun görülmemişse yürürlüğe giremez.

7. Bu maddenin hükümlerine göre tespit edilmiş ücret tarifeleri; gene bu maddenin hükümlerine göre yeni ücret tarifeleri tespit edilinceye kadar yürürlükte kalacaktır.

MADDE: 12

1. Her ilki Âkıt Taraf, diğer Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince kendi ülkesinde işbu Anlaşma ve Eklerinin uygulanması neticesinde sağlanan kazançların masraftan artan kısmının resmî kur üzerinden tesviyesini taahhüt eder.

2. Yukarıdaki 1 nci fıkranın tatbikatından doğan ödemeler, Âkıt Taraflar arasında mer'î Ödeme Anlaşması hükümlerine uygun olarak yapılır.

MADDE: 13

1. Sıkı bir işbirliği ruhu ile, Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamları, bu Anlaşma ve Ek'leri hükümlerinin uygulanmasına ve bunlara kifayyetli bir şekilde riayet edilmesini sağlamak amacıyla zaman zaman birbirleriyle istişare edeceklerdir.

2. Âkıt Taraflardan her birinin yetkili havacılık makamları, istek üzerine, diğer Âkıt Tarafın yetkili havacılık makamlarına, birinci Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince mutabık kalınan servislerde sağlanan kapasitenin gözden geçirilmesi amacıyla mâkul bir tarzda istenebilecek periyodik ve başkaca istatistikleri verecektir. Bu istatistikler, o hava yolu işletmelerince mutabık kalınan servislerde taşınan trafik miktarlarının tespiti için gerekli bütün bilgileri ihtiva edecektir.

MADDE: 14

1. Âkıt Taraflardan biri bu Anlaşmanın ve Ek'lerinin herhangi bir hükmünün değiştirilmesini arzu ettiği takdirde, diğer Âkıt Tarafı istişarede bulunmak isteyebilir; yetkili havacılık makamları arasında ve müzakere ve yazışma yoluyla yapılabilecek olan böyle bir istişare, istek tarihinden itibaren altmış (60) gün içerisinde başlayacaktır. Mutabakata varılan herhangi bir değişiklik diplomatik yoldan nota teatisiyle teyidedildiğinde yürürlüğe girecektir.

2. I ve IV sayılı Eklerdeki değişiklikler, Âkıt Tarafların yetkili havacılık makamlarının aralarında doğrudan doğruya mutabakata varmalarıyla yapılabilir.

MADDE : 15

1. Âkıt Taraflardan birine mensup uçağın diğerk Âkıt Taraf ülkesinde bir kazaya uğraması veya olağüstü bir durum halinde, e diğerk Âkıt Taraf kendi uçağı imiş gibi millî mevzuatı görevinde, uçağı, mürettebat ve yolcularına kolaylık ve yardım sağlamayı ve uçağı, yükünü ve postasını korumayı taahhüt eder.

2. Ülkesinde kaza olan Âkıt Taraf, durumdan diğerk Âkıt Tarafı derhal haberdar edecek, kazanın durum ve nedenlerini tetkik etmek için gerekli bütün tedbirleri alacak ve istek üzerine, tetkikte gözlemci olarak bulunabilmeleri bakımından diğerk Âkıt Taraf mümessillerine gerekli müsaadeyi verecektir.

3. Teknik yönden kaza tetkikini yapan Âkıt Taraf, diğerk Âkıt Tarafa bunun sonuçları hakkında bilgi ve nihai tetkik raporunu verecektir. İstek üzerine teknik tetkiki yürüten Âkıt Taraf kanun ve nizamlarının müsaadesi nispetinde kaza ile ilgili belge ve bilgileri diğerk Âkıt Tarafa verecektir.

MADDE : 16

1. Tayin edilen hava yolu işletmelerinin mutabık kalınan servislerinde kullanılacak olan uçaklar, uygun milliyet ve tescil markalarını taşıyacaklar ve aşağıdaki belgeleri bulunduracaklardır;

- 1) Tescil sertifikası
- 2) Uçuşa elverişlilik sertifikası,
- 3) Mürettebatın herbir üyesine ait gerekli lisans ve sertifika,
- 4) Bonda jurnalı veya bunun yerini tutan herhangi bir belge,
- 5) Uçak telsiz lisansı,
- 6) Yolcu isim listesi,
- 7) Uçak yük taşıyorsa, yükü tafsilâtlı olarak bildirecek ve son varış yerini gösterecek şekilde bir yük manifestosu,
- 8) Uçak, taşınması millî ve milletlerarası nizamlarla tahdite tabi tutulan bir yük taşıyorsa, gerekli permileri.

2. Âkıt Taraflardan her birinin yetkili havacılık makamları, mutabık kalınan servislerde çalışan diğerk Âkıt Taraf uçaklarında yukarıdakilerden başka uçak belgelerinin de bulundurulmasını diğerk Âkıt Taraf yetkili havacılık makamlarına gereken ihbarı yaptıktan sonra isteyebilirler.

MADDE : 17

1. Âkıt Taraflardan her biri, mutabık kalınan servislerin işletilmesi için, diğerk Âkıt Tarafa verilen veya muteber sayılan uçuşa elverişlilik sertifikasıyla yeterlik belge ve lisanslarını muteber sayacaktır.

2. Ancak, Âkıt Taraflardan her biri, kendi uyruklarına diğerk Âkıt Tarafa verilmiş sertifika ve başkaca ilgili yeterlik belge ve lisansları tanımama hakkını saklı tutar.

MADDE : 18

Bu Anlaşma ve Eklerinin yorumlanması veya uygulanmasıyla ilgili herhangi bir anlaşmazlık, iki Âkıt Tarafın yetkili havacılık makamları arasında doğrudan doğruya yapılacak görüşmelerle halledilecektir. Sözü geçen makamlar bir anlaşmaya varamazlarsa anlaşmazlık diplomatik yollarla halledilecektir.

MADDE : 19

Âkıt Taraflardan her birinin ülkesindeki hava alanlarının, tesislerin ve teknik teçhizatın kullanılması için ödenecek ücret ve başkaca vergiler, o Âkıt Tarafın ilgili devlet makamlarınca tespit edilen ücretler uyarınca alınacaktır.

MADDE : 20

İşbu Anlaşma ve ekleri, her iki Âkıt Tarafı bağlayan sivil havacılıkla ilgili çok taraflı herhangi bir sözleşmeye uyacak şekilde değiştirilecektir.

MADDE : 21

1. İşbu Anlaşma ve ekleri beş yıl için muteber olup, müddetin hitamından en az altı ay evvel Âkıt Taraflardan birince diplomatik yoldan feshi ihbar edilmedikçe yıllık süreler için kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

2. Bununla beraber, Âkıt Taraflardan her biri, bu beş yıllık süre içinde de böyle bir fesih ihbarını, tevdiinden alt ay sonra hüküm ifade etmek üzere diplomatik yoldan yapabilir.

MADDE : 22

İşbu Anlaşma ve onun ayrılmaz parçalarını teşkil eden ekler, her iki Âkıt Tarafın Anayasalarının öngördüğü formalitelerin tamamlanmasını müteakip diplomatik yoldan Notaların teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Yukarıdakileri tasdiklen, aşağıda imzaları bulunan ve Hükümetleri tarafından usulü dairesinde yetkilendirilmiş olan temsilciler, işbu Anlaşmayı imza etmişlerdir.

Türkçe, Rusça ve İngilizce dillerinde, her üç metin aynı derecede muteber olmak ve Türkçe ve Rusça metinler arasında fark bulunduğu takdirde İngilizce metin esas sayılmak üzere, bin dokuz yüz altmış yedi yılı Ağustos ayının yirmi dokuzuncu günü Ankara'da iki nüsha halinde tanzim olunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri
Birliği Hükümeti adına

EK : I

1. a) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi aşağıdaki yollarda her iki istikamette hava servisleri işletmeye yetkilidir :

i) Türkiye'deki noktalardan ara noktalar vasıtasıyla Moskova'ya ve daha ileride Avrupa memleketlerindeki noktalara.

ii) Türkiye'deki noktalardan ara noktalar vasıtasıyla S. S. C. B. de ikinci bir noktaya ve daha ileride Avrupa memleketlerindeki noktalara,

b) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesine ait uçaklar HUST ve STARYAVA noktaları arasında Sovyetler Birliği ülkesi üzerinden her iki istikamette inmeden uçabilir.

2. a) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesi aşağıdaki yollarda her iki istikamette hava servisleri işletmeye yetkilidir :

i) S. S. C. B. deki noktalardan ara noktalar vasıtasıyla İstanbul ve daha ileride Afrika memleketlerindeki noktalara.

ii) S. S. C. B. deki noktalardan ara noktalar vasıtasıyla Ankara'ya ve daha ileride Afrika memleketlerindeki noktalara.

b) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Hükümeti tarafından tayin edilen hava yolu işletmesine ait uçaklar Ankara ve Afyon tarikiyle İnebolu ve Antalya noktaları arasında Türkiye ülkesi üzerinden her iki istikamette inmeden uçabilir.

3. Akıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesi :

a) Türkiye'deki noktalardan Moskova'ya ve/veya S. S. C. B. de ikinci bir noktaya,

b) S. S. C. B. deki noktalardan Ankara'ya ve/veya İstanbul'a.

İşbu Anlaşmanın 10 ncu maddesi hükümlerine uygun olarak yolcu, yük ve posta şeklindeki trafiği her iki istikamette bırakmak ve almak hakkına sahibolacaktır.

4. Yukardaki 1 (a - ii) ve 3 (a) fıkralarında belirtilen ikinci noktalar her iki Akıt Tarafın yetkili havacılık makamlarının karşılıklı mutabakatı ile ileride tayin edilecektir.

5. Yukardaki 1 (a) ve 2 (a) fıkralarında kayıtlı yollardan herhangi birindeki ara noktalar veya ilerideki noktalar, servisin başlangıç noktasının hava yolu işletmesini tayin eden Akıt Tarafın ülkesinde bulunması şartıyla, tayin edilen ilgili hava yolu işletmesinin ihtiyarına bağlı olarak bütün seferlerde veya bunların herhangi birinde kullanılmayabilir.

6. Üçüncü memleketlerden gelen veya bu memleketlere gidecek olan yolcu, yük ve posta şeklindeki trafiği diğer Akıt Tarafın ülkesinde almak ve bırakmak hakkı, işbu Anlaşma ve eklerinin hükümlerine uygun olarak, her iki Akıt Tarafın sivil havacılık makamlarının karşılıklı mutabakatı ile verilebilir.

EK : II

1. Akıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesi, malzeme çeşidi de dahil, uçuş tarifelerini, tasrih edilen hatlardaki servislere başlamadan en az otuz (30) gün önce diğer Akıt Tarafın yetkili havacılık makamlarına onay için sunulacaktır.

2. Herhangi bir Akıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince, uçuş tarifelerinin, diğer Akıt Tarafın yetkili havacılık makamlarına sunulmasından önce, her iki Akıt Tarafın ilgili hava yolu işletmeleri arasında anlaşmak üzere işbirliği yapacaklardır. Bu şekilde uçuş tarifeleri alan yetkili havacılık makamları, bunları teyid edebilir veya değiştirebilir. Her halükârda, Akıt Taraflardan birinin tayin edilen hava yolu işletmesince, tasrih edilen hatlarda işletilecek servisler, diğer Akıt Tarafın yetkili havacılık makamlarının onayı alınmadan başlayamaz veya değiştirilemez.

EK : III

MADDE : 1

1. Akıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Akıt Taraf ülkesindeki genel satış acenteliği, bu sonuncu Akıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesine verilecektir.

2. Akıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesinin diğer Akıt Taraf ülkesindeki ticarî, meydan ve teknik hendliği, bu sonuncu Akıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesince veya bu sonuncu hava yolu işletmesinin kendi mesuliyeti altında görevlendirileceği başka bir yetkili kurum tarafından yapılacaktır.

3. Akıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesine mutabık kalman servislerin işletilmesi bakımından, diğer Akıt Taraf ülkesinde müteakabiliyet şartıyla teknik ve ticarî mümessillik bulundurma hakkı tanınır.

4. Mümessiller ve Akıt Tarafların tayin edilen hava yolu işletmelerine mensup uçakların mürettebatı, Akıt Tarafların tabiiyetinde olacaktır.

MADDE : 2

Âkıt Taraflarca tayin edilen hava yolu işletmeleri tarafından yapılacak tarifersiz uçuşlar (ilâve, özel, carter v. s.) önceden müsaadeye bağlı bulunacaktır. Bu uçuşlarla ilgili talepler uçuşa başlanmadan en az 48 saat önce Âkıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesince diğer Âkıt Tarafın sivil havacılık makamlarına sunulacaktır.

MADDE : 3

Her iki Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmelerince posta taşınması Uluslararası Posta Sözleşmesi talimatına göre yapılacaktır.

MADDE : 4

Âkıt Taraflardan her birinin tayin edilen hava yolu işletmesine mensup uçaklarda, mutabık kalınan servislerinin işletilmesi sırasında diğer Âkıt Taraf ülkesinde ve ülkesi üzerinde iken, uçak teçhizatı olarak, herhangi bir fotoğraf ve keşif teçhizatı bulunmayacaktır.

MADDE : 5

Âkıt Taraflardan her birinin yetkili makamları, haddinden fazla bir gecikmeye yer vermeksizin, mutabık kalınan hava servislerinin işletilmesi sırasında diğer Âkıt Tarafın tayin edilen hava yolu işletmesi uçaklarını aramak hakkına sahibolacaktır.

EK : IV

Genel hükümler

1. Âkıt Taraflar, mutabık kalınan servislerin güvenliğini ve müessir bir şekilde işletilmesini sağlamak maksadıyla gerekli bütün tedbirleri alacaklarını taahhüdederler. Bu maksatla Âkıt Taraflardan her biri, diğer Âkıt Tarafa tayin olunan hava yolu işletmesinin uçaklarına mutabık kalınan servislerin işletilmesi için gerekli telsiz, ışık hizmetleri ile teknik ve meteorolojik hizmetleri ve sair hizmetleri sağlayacaktır.

2. İşbu Ek hükümlerine uygun olarak Âkıt Taraflardan her birince verilecek bilgi ve yapılacak yardım; diğer Âkıt Tarafın tayin ettiği hava yolu işletmesinin mâkul taleplerini karşılayacak yeterlikte olacaktır.

Bilgi verme

3. Âkıt Taraflardan her birince verilecek bilgiler; mutabık kalınan servisler tarafından kullanılacak aslî ve yedek hava alanlarının özelliklerini, bu Âkıt Taraf ülkesinde takibedilecek yolları, mevcut telsiz ve diğer hava seyrüsefer yardımcılarını ve diğer hava trafik kontrol kolaylıkları ile usullerini kapsayacaktır.

4. Bu bilgiler mutabık kalınan servislerde uçuşlardan evvel olduğu gibi uçuşlar sırasında sağlanması gereken bütün ilgili meteorolojik malûmatı da ihtiva edecektir. Âkıt Tarafların sivil havacılık makamları, meteorolojik bilgilerin teatisi için kullanılacak milletlerarası Kodu birbirlerine tebliğ edecekler ve mutabık kalınan servisler için tespit edilen tarifeler gözönünde bulundurulmak suretiyle, gerekli meteorolojik tahmin verilmiş zamanları hakkında mutabakata varacaklardır.

5. Âkıt Tarafların sivil havacılık makamları, işbu Ek'in 3 ncu ve 4 ncu maddelerine göre verilecek malûmattan zamanında haberdar olunabilmesi ve her türlü değişikliğin derhal duyurulması için devamlı bir servis ihdas edeceklerdir. Bunun radyo, teletyep veya kâfi de-

recede önceden yapıldığı takdirde, posta ile ulaştırılacak NOTAM'lar vasıtasıyla yapılması lâzımdır. Telsiz ve teleteyple gönderilen NOTAM'lar milletlerarası NOTAM Kodu ile, posta ile gönderilen matbu NOTAM'lar ise İngilizce olarak ulaştırılacaktır.

6. «NOTAM» larla enformasyon teatisine, mümkün olduğu kadar çabuk ve her halükârda mutabık kalınan servislerdeki uçuşlardan evvel başlanacaktır.

Uçus Plânı ve Hava Trafik Kontrolü Usulü

7. Âkıt Taraflardan birince tayin olunan hava yolu işletmesi tarafından mutabık kalınan servislerde kullanılan uçakların mürettebatının diğer Âkıt Taraf sivil savacılık makamlarının uyguladığı hava trafik kontrolü usullerini tam olarak bilmesi lâzımdır.

8. Âkıt Taraflardan her birinin sivil havacılık makamları, diğer Âkıt Tarafa tayin olunan hava yolu işletmesi uçaklarının mürettebatına, her uçuştan evvel yol şartları hakkında yazılı bir metin veya icabı halinde ilâve şifahi bilgileri vereceklerdir. Bu uçuş öncesi malûmat; uçuşun yapılabilmesi için hava alanlarının durumu, hava seyrüsefer yardımcıları, yolun tamamında ve varış mahallindeki hali hazır hava durumu ve varış mahallindeki hava tahminleri hakkındaki bilgileri ihtiva edecektir.

9. Uçak pilotu her uçuştan evvel, uçuş plânını uçuşun başlayacağı memlêketteki hava trafik kontrol makamlarının tasdikine sunacaktır. Uçuşun tasdik edilen plâna uygun olarak yapılması lâzımdır. Uçuş plânında, ilgili hava trafik makamlarının müsaadesi ile âcil tedbirler alınmasını icabettiren fevkalâde durumlar hariç, değişiklik yapılamaz. Bu gibi hallerde ilgili hava trafik kontrol makamları, mümkün olan kısa zamanda, uçuş plânındaki değişikliklerden haberdar edilecektir.

10. Uçak pilotu, ilgili hava trafik kontrol makamlarının yayın frekansının devamlı olarak dinlenmesini ve bu makamların frekanslarında derhal yayın yapmaya hazır bulunulmasını sağlayacaktır.

11. Âkıt Tarafların sivil havacılık makamları arasında başkaca anlaşma bulunmadığı takdirde, uçaklarla hava trafik kontrol makamları arasındaki irtibat radyo telefonla ve İngilizce olarak yapılacaktır. Muhabere radyo telefonla sağlanmadığı takdirde, milletlerarası Q kodu kullanılmak suretiyle telsiz telgrafla yapılacaktır.

Uçakların teçhizatı

12. Âkıt Taraflardan birince tayin olunan hava yolu işletmesinin mutabık kalınan servislerde kullanılan uçakları, mümkün mertebe, âletle iniş sistemini ve diğer Âkıt Taraf ülkesinde mevcut bir veya birkaç seyrüsefer yardımcısını kullanacak şekilde teçhiz edilmiş olmalıdır.

13. Mutabık kalınan servislerde kullanılan uçaklar, ilgili hava trafik kontrol makamları ile muhabere yapabilmek için telsiz istasyonları ve hava meydanına yaklaşma kontrol yardımcılara göre teçhiz edilmiş olmaları gerekir.

Uçuş ve hava trafik kontrolü usulleri

14. Âkıt Tarafların her birinin ülkesinde mer'i uçuş ve hava trafik kontrolü ve diğer usuller işbu Ek'te belirtilen maksatlar için kullanılacaktır.

Milletlerarası Standartlar

15. İşbu Ek'de belirtilen maksatlar için prensip itibarıyla, Milletlerarası Sivil Havacılık Teşkilâtı (Gerektiğinde Dünya Meteoroloji Teşkilâtı) tarafından tespit veya tavsiye edilen standartlar, usuller veya kod'lar kabul edilecektir.

Muhabere kolaylıkları

16. «NOTAM» ların ulaştırılması da dâhil olmak üzere, mutabık kalınan servislerin işletilmesi için ve hava trafik kontrolü bakımından lüzumlu bilgilerin teatisi maksadı ile, Âkit Tarafların sivil havacılık makamları, mutabık kalınan servislerin Âkit Tarafların ülkelerindeki nihâî noktaları arasında mevcut muhabere kolaylıklarından istifade edeceklerdir.

Ekselâns,

Ankara, 29 Ağustos 1967

Türkiye ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği arasında genellikle tarifersiz seferleri, özellikle inclusive - turları geliştirmek ve arttırmak maksadıyla aşağıdaki hususları bildirmekle şeref kazanırım :

Türk Hava Yolları ve Aeroflot temsilcileri, genellikle tarifersiz seferlerin, özellikle tarifersiz inclusive - turların hacmine ve ücret tarifelerine dair yıllık mutabakatların esasını teşkil etmek üzere bir anlaşma akdetmek amacı ile aralarında tespit edecekleri bir tarihte toplanacaklardır.

Kendilerine bu şekilde bir anlaşma sunulan yetkili havacılık makamları, bunu tasdik edebilir veya reddedebilir veya üzerinde değişiklikler telkin edebilirler. İlgili hava yolu işletmeleri arasında bir anlaşmaya varılamadığı takdirde, yetkili havacılık makamları böyle bir anlaşmanın akdini mümkün kılacak esasları araştırmak maksadıyla ellerinden gelen gayreti sarf edeceklerdir.

Hükümetinizin bu hususdaki mutabakatını teyit etmenizi rica ederim.

Hürmetlerimin kabulünü rica ederim, Ekselâns.

Ekselâns Andrei A. SMIRNOV
Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri
Birliği Büyükelçisi

Zeki Kunalp
Genel Sekreter

A N K A R A

Ekselâns,

Ankara, 29 Ağustos 1967

Meali aşağıda kayıtlı mektubunuzu aldığımı bildirmekte şeref duyarım :

Türkiye ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği arasında genellikle tarifersiz seferleri, özellikle tarifersiz inclusive - turları geliştirmek ve arttırmak maksadıyla aşağıdaki hususları bildirmekte şeref kazanırım.

Türk Hava Yolları ve Aeroflot temsilcileri, genellikle tarifersiz seferlerin, özellikle tarifersiz inclusive - turların hacmine ve ücret tarifelerine dair yıllık mutabakatların esasını teşkil etmek üzere bir anlaşma akdetmek amacı ile aralarında tesbit edecekleri bir tarihte toplanacaklardır.

Kendilerine bu şekilde bir anlaşma sunulan yetkili havacılık makamları, bunu tasdik edebilir veya reddedebilir veya üzerinde değişiklikler telkin edebilirler. İlgili hava yolu işletmeleri arasında bir anlaşmaya varılamadığı takdirde, yetkili havacılık makamları böyle bir anlaşmanın akdini mümkün kılacak esasları araştırmak maksadıyla ellerinden gelen gayreti sarfedeceklerdir.

Hükümetinizin bu hususdaki mutabakatını teyidatmenizi rica ederim.

Bu mektup muhtevasının Hükümetim tarafından kabul edildiğini teyidatmekle şeref kazanırım. Hürmetlerimin kabulünü rica ederim, Ekselâns.

Ekselâns Zeki KUNERALP

Genel Sekreter
Dışişleri Bakanlığı

A N K A R A

Andrei A. Smirnov

Büyükelçi

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
1	15	462	10	45	336
33	56	495	11	59	66
35	72	636 :637,659, 691 :692	63		95 :96,99 :100, 131,139 :140
36	75	129,169,230 :233			

I - Gereğeli 803 S. Sayılı basmayazı Millet Meclisinin 72 nei Birleşimine, 245 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 63 nü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Ulaştırma, Dışişleri ve Plân, Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Malî ve İktisadî İşler, Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar - İskân ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/128